

Wymagania edukacyjne z przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa klasa VIII
Program nauczania edukacji dla bezpieczeństwa w szkole podstawowej
wydawnictwo Nowa Era Żyję i działam bezpiecznie

Ocena niedostateczna: jest wystawiona wówczas, gdy uczeń nie opanował wymagań na ocenę dopuszczającą.

Na ocenę dopuszczającą uczeń:

- definiuje bezpieczeństwo jako stan i jako proces;
- wymienia podmioty odpowiadające za bezpieczeństwo kraju i jego obywateli;
- opisuje geopolityczne położenie Polski;
- omawia wybrane aspekty tego położenia dla bezpieczeństwa narodowego;
- wymienia przykłady nadzwyczajnych zagrożeń;
- wymienia numery alarmowe w Polsce i przypisuje je odpowiednim służbom;
- rozróżnia sygnały alarmowe;
- omawia sposób ogłaszania i odwołania alarmów;
- rozpoznaje znaki ewakuacyjne i informacyjne i ochrony przeciwpożarowej;
- wymienia główne przyczyny powodzi i potrafi je opisać;
- wymienia pogodowe zagrożenia dla bezpieczeństwa człowieka;
- wymienia główne przyczyny wypadków komunikacyjnych;
- definiuje pojęcie terroryzm
- rozumie konieczność powiadamiania służb porządkowych (policji, straży miejskiej) o podejrzanie zachowujących się osobach lub podejrzanych przedmiotach zauważonych w miejscach publicznych;
- zna ogólne zasady postępowania po ogłoszeniu ewakuacji
- rozpoznaje znaki ewakuacyjne, informacyjne i ochrony przeciwpożarowej; wyjaśnia termin „pierwsza pomoc”;
- określa prawny i moralny obowiązek niesienia pomocy poszkodowanym;
- demonstruje bezpieczny sposób zdejmowania rękawiczek jednorazowych;
- zna numery alarmowe;
- wyjaśnia pojęcie „nagłe zatrzymanie krążenia”;
- ocenia stan świadomości poszkodowanego;
- stosuje środki ochrony osobistej podczas wykonywania RKO, potrafi wymienić warunki i czynniki jego realizacji;
- omawia przeznaczenie i podstawowe typy apteczek pierwszej pomocy;
- stosuje rękawiczki ochronne podczas opatrywania ran;
- bezpiecznie zdejmuje rękawiczki ochronne;
- zakłada temblak – podaje przykłady zapobiegania urazom;

- demonstruje sposób schładzania oparzonej kończyny;
- omawia sposoby zapewnienia bezpieczeństwa ratownika w wypadkach: zadławienia, zawału serca, udaru mózgu, napadu padaczkowego, ciała obcego w oku, zatrucia, tonięcia, porażenia prądem, ukąszenia;
- definiuje zdrowie;
- wymienia zachowania prozdrowotne;
- określa rzetelne źródła informacji o zdrowiu oraz świadczeniach i usługach medycznych;
- potrafi obliczyć współczynnik BMI;
- omawia znaczenie prawidłowej komunikacji interpersonalnej;
- potrafi wyznaczyć kierunki świata posługując się kompasem.
- zna podstawowe pozycje strzeleckie.

Na ocenę dostateczną uczeń:

- wymienia rodzaje bezpieczeństwa;
- wymienia wybrane zagrożenia dla bezpieczeństwa we współczesnym świecie;
- omawia sposoby przeciwdziałania zagrożeniom;
- wymienia rodzaje komunikatów ostrzegawczych;
- wymienia środki alarmowe podstawowe i zastępcze; opisuje sposób zachowania się podczas ewakuacji z budynku;
- zna szkolną instrukcję ewakuacji;
- wymienia główne przyczyny pożarów;
- opisuje zasady postępowania po dostrzeżeniu pożaru;
- wymienia zadania państwa w zakresie ochrony przeciwpowodziowej;
- wyjaśnia, jak należy się zachowywać w czasie powodzi;
- wymienia na czym polega ochrona przeciwpowodziowa;
- omawia sposoby ochrony przed niszczącymi skutkami upałów, wichury i gwałtownych burz;
- opisuje zasady zachowania się po uwolnieniu substancji toksycznych;
- opisuje zagrożenia towarzyszące wypadkom;
- opisuje zasady zachowania się na wypadek: strzelaniny, znalezienia się w sytuacji zakładniczej;
- zna główne przyczyny terroryzmu;
- opisuje zasady zachowania się na wypadek: strzelaniny, znalezienia się w sytuacji zakładniczej;
- zna główne przyczyny terroryzmu;
- wyjaśnia pojęcie „stan nagłego zagrożenia zdrowotnego”;
- wyjaśnia znaczenie czasu podczas udzielania pierwszej pomocy;
- wskazuje sposób zabezpieczenia się ratownika w kontakcie z poszkodowanym;
- ocenia bezpieczeństwo miejsca wypadku;

- udrażnia drogi oddechowe (rękoczynem czoło– żuchwa);
- sprawdza, czy uszkodzony oddycha;
- wymienia objawy utraty przytomności;
- wymienia ogniwa łańcucha przeżycia;
- wylicza przedmioty wchodzące w skład apteczki pierwszej pomocy: samochodowej, turystycznej, domowej;
- wyjaśnia pojęcia: rana, krwotok, opatrunek uciskowy, opatrunek osłaniający;
- omawia zasady postępowania w przypadku podejrzenia urazów kręgosłup;
- wie jakie są typowe objawy złamania – zna objawy zwichnięć i skręceń;
- omawia zasady postępowania ratowniczego w przypadkach: oparzeń, termicznych;
- wie jak postępować w przypadku zapalenia oleju w kuchni; wie jakie są przyczyny: zadławienia, zawału serca, udaru mózgu, napadu padaczkowego, ciała obcego w oku, zatrucia, tonięcia, porażenia prądem, ukąszenia, użądlenia;
- wymienia zachowania szkodliwe dla zdrowia (ryzykowne) i wskazuje te, które szczególnie często występują wśród nastolatków;
- analizuje i ocenia własne zachowania i możliwości związane ze zdrowiem;
- wymienia główne choroby cywilizacyjne z podziałem na choroby somatyczne i zdrowia psychicznego;
- zna definicję anoreksji i depresji;
- wymienia zasady asertywności, dobrej komunikacji;
- odmawia stanowczo i z zachowaniem wysokiej kultury.
- Potrafi zorientować mapę w terenie;
- Potrafi wymienić rodzaje broni palnej.

Na ocenę dobrą uczeń:

- wymienia rodzaje i dziedziny bezpieczeństwa państwa;
- opisuje rolę organizacji międzynarodowych w zapewnieniu bezpieczeństwa Polski;
- potrafi podać przykłady misji pokojowych w których brali udział Polacy;
- wymienia podmioty działające na rzecz zwalczania skutków zagrożeń i tworzące system ratownictwa w Polsce;
- dokonuje podziału zagrożeń ze względu na źródło ich pochodzenia;
- wymienia sposoby przeciwdziałania panice;
- uzasadnia znaczenie przeciwdziałania panice i podporządkowania się poleceniom służb ratowniczych;
- omawia zasady ewakuacji ludności i zwierząt z terenów zagrożonych;
- opisuje sposób obsługi gaśnic i hydrantu wewnętrznego;

- omawia przeznaczenie podręcznego sprzętu gaśniczego i jego rozmieszczenie np. w szkole;
- planuje niezbędne zapasy, które powinien zgromadzić dla swojej rodziny, aby przetrwać kilka dni w sytuacji kryzysowej;
- uzasadnia bezwzględny nakaz stosowania się do poleceń służb ratowniczych i sanitarnych w czasie powodzi;
- wie co należy zrobić w czasie ewakuacji;
- opisuje praktyczne sposoby przeciwdziałania zagrożeniom podczas intensywnych opadów śniegu oraz ekstremalnie niskich temperatur;
- omawia sposoby zapewnienia bezpieczeństwa poszkodowanym, ratownikowi, osobom postronnym na miejscu zdarzenia;
- wymienia czynności, które należy wykonać, aby ocenić sytuację na miejscu zdarzenia;
- opisuje zasady zachowania się na wypadek: ataku bombowego, ataku gazowego, otrzymania podejrzanej przesyłki;
- wymienia najczęstsze akty terroru;
- wykazuje troskę o bezpieczeństwo własne i innych osób;
- zachowuje spokój i opanowanie;
- opisuje przyczyny i okoliczności prowadzące do szybkiego pogorszenia stanu zdrowia lub zagrożenia życia;
- zna główne stany nagłego zagrożenia zdrowotnego;
- podaje przykład aplikacji na telefon pomocnej w udzielaniu pierwszej pomocy;
- opisuje wybrane sposoby transportu osób przytomnych i nieprzytomnych;
- ocenia stan poszkodowanego wg schematu ABC;
- układa poszkodowanego nieprzytomnego;
- wymienia główne przyczyny omdlenia;
- opisuje ogniwa łańcucha przeżycia;
- definiuje pojęcie „resuscytacja krążeniowoooddechowa”;
- przedstawia zalety zastosowania AED w akcji ratowniczej;
- proponuje improwizowane środki opatrunkowe, zależnie od rodzaju zranienia;
- wymienia rodzaje krwotoków i charakteryzuje je;
- wykonuje w obrębie kończyny opatrunki uciskowe i osłaniające;
- wie kiedy może zastosować opaskę uciskową;
- potrafi opisać pierwszą pomoc przy krwotokach;
- wyjaśnia pojęcia: złamanie, zwichnięcie, skręcenie;
- opisuje najczęstsze okoliczności urazów kręgosłupa;
- wie jakie są rodzaje złamań;
- wyjaśnia pojęcia: oparzenie, udar słoneczny, udar cieplny, odmrożenie, wychłodzenie;

- omawia zasady postępowania ratowniczego w przypadkach: oparzeń, termicznych, oparzeń środkami chemicznymi, wychłodzenia organizmu i odmrożeń;
- omawia objawy w przypadkach: zadławienia, zawału serca, udaru mózgu, napadu padaczkowego, ciała obcego w oku, zatrucia, tonięcia, porażenia prądem, ukąszenia, użądlenia;
- opisuje przewidywane skutki zachowań korzystnych i niekorzystnych dla zdrowia, zarówno te krótko-, jak i długofalowe;
- wymienia wyznaczniki stanu ludzkiego organizmu i opisuje sposoby ich kontrolowania;
- zna i omawia zasadę 3x30x130;
- zna wpływ snu na organizm człowieka;
- wyjaśnia wpływ stresu na zdrowie;
- proponuje sposoby zapobiegania chorobom cywilizacyjnym;
- charakteryzuje strefy dystansu komunikacyjnego;
- buduje komunikaty asertywne;
- wymienia zasady aktywnego słuchania;
- Potrafi posługiwać się skalą na mapie, wyznaczyć kierunek na azymut.
- Zna i potrafi omówić zasady bezpieczeństwa podczas użytkowania broni palnej.

Na ocenę bardzo dobrą uczeń:

- definiuje pojęcia ochrony i obrony narodowej;
- wymienia przykłady polskiej aktywności na rzecz zachowania bezpieczeństwa (w ONZ, OBWE, NATO);
- wymienia wybrane zagrożenia dla bezpieczeństwa Polski;
- poszczególnym podmiotom ratowniczym przypisuje odpowiednie zadania;
- opisuje sposób zachowania się ludności po ogłoszeniu alarmu lub wydaniu komunikatu ostrzegawczego;
- opisuje sposób zaopatrywania w wodę i żywność podczas ewakuacji;
- rozróżnia rodzaje i stopnie ewakuacji;
- wyjaśnia, jak gasić zarzewie ognia i odzież płonąca na człowieku;
- wie jak się zachować podczas zapalenia oleju na patelni;
- opisuje zasady postępowania po opadnięciu wód powodziowych;
- omawia pojęcie: stan ostrzegawczy, stan alarmowy, dekontaminacja, pogotowie przeciwpowodziowe, alarm powodziowy;
- potrafi scharakteryzować zagrożenia i zasady postępowania podczas: intensywnych opadów śniegu, ekstremalnie niskich temperatur, upałów wicher, gwałtownych burz.

- opisuje zasady kodowania informacji na tablicach ADR;
- omawia podstawowe zasady postępowania ratownika w miejscu zdarzenia (wypadek komunikacyjny);
- wyjaśnia znaczenie terminów, kolizja, katastrofa, wypadek;
- omawia genezę i formy współczesnych aktów terroru;
- zna treść szkolnej instrukcji ewakuacji;
- wyjaśnia rolę układów: krążenia, nerwowego, oddechowego w utrzymaniu podstawowych funkcji życiowych;
- wymienia czynności, które na miejscu zdarzenia należy podjąć w trosce o bezpieczeństwo: świadka, ratownika, poszkodowanych, miejsca zdarzenia;
- wyjaśnia mechanizm niedrożności dróg oddechowych u osoby nieprzytomnej;
- potrafi przeprowadzić wywiad SAMPLE;
- zapewnia poszkodowanemu ochronę termiczną
- wyjaśnia, kiedy można zastosować odwrócony schemat CAB;
- udziela pierwszej pomocy w przypadku omdlenia;
- charakteryzuje objawy zwiastujące omdlenie;
- opisuje znaczenie RKO w akcji ratowniczej;
- opisuje działanie i obsługę automatycznego defibrylatora zewnętrznego;
- potrafi wykorzystać AED w praktyce;
- wykonuje pełen cykl RKO na manekinie dorosłego i niemowlęcia (samodzielnie i w parze);
- opisuje zasady doboru i przechowywania składników apteczki pierwszej pomocy;
- wykonuje opatrunek zależnie od miejsca zranienia (inne niż kończyna) – demonstruje sposób tamowania krwotoku z nosa;
- potrafi wykonać opatrunek z ciałem obcym w ranie;
- potrafi założyć opaskę uciskową;
- zna i stosuje zasady doraźnego unieruchomienia kości i stawów;
- potrafi udzielić pomocy poszkodowanemu w przypadku złamań, zwichnięć i skręceń;
- proponuje skuteczne sposoby zapobiegania oparzeniom, ze szczególnym uwzględnieniem środowiska domowego i małych dzieci;
- wymienia czynniki sprzyjające wychłodzeniu;
- zna stopnie oparzeń i odmrożeń i potrafi je scharakteryzować;
- omawia i stosuje w praktyce sposób udzielania pierwszej pomocy w przypadkach: zadławienia omawia schemat postępowania w przypadku zadławienia, wykonuje na manekinie rękoczynny ratunkowy w przypadku zadławienia, wymienia przykłady działań zapobiegających zadławieniu u małych dzieci, zawału serca, udaru mózgu, napadu padaczkowego, ciała obcego w oku, zatrucia, tonięcia, porażenia prądem, ukąszenia.

- wyjaśnia zależności między zdrowiem fizycznym, psychicznym, emocjonalnym a społecznym;
- wymienia czynniki mające wpływ na zdrowie i różnicuje je na takie, które są niezależne od człowieka, i takie, na które ma on całkowity wpływ;
- proponuje zestaw działań łagodzących skutki stresu;
- omawia objawy depresji, anoreksji i uzależnień behawioralnych;
- zna przykłady uzależnień behawioralnych i potrafi omówić kilka z nich;
- wymienia i świadomie wykorzystuje elementy komunikacji niewerbalnej;
- proponuje rozwiązania spornych kwestii zgodnie z zasadami negocjacji;
- wymienia najczęstsze zakłócenia w komunikacji interpersonalnej oraz bariery komunikacyjne;
- potrafi wykonać szkic terenu;
- zna podstawowe zasady wyznaczania kierunków świata w terenie,
- zna podstawowe techniki strzeleckie;
- wyjaśnia jak posługiwać się bronią.

Na ocenę celującą uczeń:

- omawia historyczną ewolucję modelu bezpieczeństwa Polski;
- potrafi omówić najważniejsze cele głównych organizacji międzynarodowych do których należy Polska;
- charakteryzuje działanie i zadania systemu wykrywania skażeń i alarmowania;
- zna system segregacji rannych TRIAGE;
- proponuje indywidualny plan żywieniowy, treningowy, program aktywnego wypoczynku oraz inne, istotne działania, sprzyjające jego prawidłowemu funkcjonowaniu w środowisku przyrodniczym i społecznym;
- potrafi wyjaśnić jak posługiwać się mapą używając w tym celu kompasu i ekierki.
- omawia podstawowe wyposażenie broni palnej Wojska Polskiego.

Uwagi dotyczące oceniania na każdym poziomie wymagań:

- aby uzyskać kolejną, wyższą ocenę, uczeń musi opanować zasób wiedzy i umiejętności z poprzedniego poziomu
- uczeń jest zobowiązany doskonalić umiejętność pierwszej pomocy przedmedycznej Kryteria oceniania zostały opracowane na podstawie programu nauczania edukacji dla bezpieczeństwa.

